

PREDICĂ LA SĂRBĂTOAREA „TĂIEREA CAPULUI SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL”^{*1}

Preot dr. Ionel Popescu

„Fost-a om trimis de la Dumnezeu, numele lui era Ioan.” (Ioan 1, 6)

Abstract: The preaching of John the Baptist was of short duration. Having prepared people to receive the Saviour, he ended his life with a martyr’s death. Soon after the baptism of the Lord, John was put in prison by the Galilean King Herod. John upbraided King Herod because he had married his brother Philip’s wife, Herodias, even though his brother was still alive. Herodias became embittered against for this and wanted Herod to kill him. About a year passed after the Forerunner’s imprisonment, when Herod celebrating his birthday gave a banquet for his courtiers, and officers, and a thousand leading men of Galilee. Salome, the daughter of Herodias and stepdaughter of Herod, also came to this banquet. She danced for Herod, which pleased him and his guests. Herod sent a soldier to the prison to cut off the head of John. The soldier fulfilled the order of the king, brought the head of John the Baptist on a platter and gave it to Salome, and Salome gave it to her mother Herod. The day of the martyrdom of St. John the Baptist is commemorated by the Holy Orthodox Church on the *29th of August* and is called the *Beheading of John the Baptist*. The Holy Church teaches that St. John the Forerunner is the greatest of all saints after the Mother of God.

Keywords: preach, beheading, martyrdom, death

Cu ajutorul lui Dumnezeu, Cel în Treime preamărit, am venit și anul acesta la mănăstirea Timișeni-Șag, pentru a sărbători hramul „Tăierea capului sfântului Ioan Botezătorul”.

Era în anii grei ai celui de-al doilea război mondial, mai exact în 1944, când nedreptățitul mitropolit al Banatului, Vasile Lăzărescu, pe atunci episcop al Timișoarei, a hotărât ca aici, lângă Timișoara, nu departe de râul Timiș, să

* Susținută în seara zilei de 28 august 2018, la slujba de priveghere de la mănăstirea Timișeni-Șag.

ctitorească o vatră monahală, care să fie oază duhovnicească, loc și lăcaș de rugăciune, de viață curată, de asceză și de mântuire. Nu a fost ușor, în anii războiului, să ridice mănăstirea în care ne aflăm acum, după cum nu a fost ușor, tot în acei ani cumpliți, să finalizeze lucrările de înfrumusețare și de înzestrare ale monumentalei catedrale mitropolitane din Timișoara. Dumnezeu a fost însă cu el și sfântul proroc Înaintemergător și Botezător Ioan, ocrotitorul spiritual al acestui așezământ mănăstiresc, i-a stat în ajutor cu rugăciunile sale.

A venit însă perioada comunistă-atee și, prin ordinul decret 410/1959, porțile acestei mănăstiri au fost închise, monahiile fiind nevoite să se închinovieze în alte așezăminte monahale. Abia în anul 1968, mitropolitul Nicolae Corneanu a redeschis mănăstirea ctitorită de către antecesorul său și iată, cu ajutorul bunului Dumnezeu, rugăciunea și cântarea bisericească au înflorit și înfloresc în lavra binecuvântată a Timișeniului.

Astăzi suntem cu toții aici, monahi și monahii, preoți și credincioși, pentru a ne ruga împreună, pentru a ne detașa de zbuciumul cotidian și pentru a ne înălța cu mintea și cu sufletul către Părintele ceresc, cinstindu-l totodată pe sfântul proroc Înaintemergător și Botezător Ioan, a cărui tăiere a capului o prăznuim.

Dreptmăritori creștini,

Acum 2000 de ani erau vremuri grele în Canaanul de altădată, aflat sub stăpânire romană. Poporul care viețuia între Marea Mediterană și râul Iordan suspina sub apăsătoarea stăpânire străină politeistă, birurile fiind tot mai apăsătoare și condițiile de viață insuportabile. Oamenii visau să fie liberi, să-L poată preamări pe Dumnezeu cel adevărat și se rugau să vină Mesia, Mântuitorul, Fiul lui Dumnezeu, profețit în cărțile sfinte din vechime.

Glasul profeților încetase. De la Maleahi, trăitor în Țara Sântă, cu 430 de ani î.Hr., nu se mai auzise niciun glas de profet, nu se mai ridicase niciun om sfânt care să lupte împotriva idolatriei, să mângâie poporul și să propovăduiască adevărata credință. Dumnezeu, „Care pe cele de lipsă le împlinește...”, nu și-a părăsit poporul și-a respectat făgăduințele, a răsplătit credința puternică, rugăciunile curate și lacrimile preotului Zaharia și ale soției sale Elisabeta, binevestindu-le nașterea unui fiu, care „va fi mare înaintea Domnului”, „nu va lua vin, nici altă băutură amețitoare” și „încă din pântecul maicii sale se va umple de Duhul Sfânt” (*Luca 1, 15*).

Pruncul Ioan, al cărui nume înseamnă „Dumnezeu a avut milă” sau „Dumnezeu S-a milostivit” (de poporul său) s-a aflat, încă de la zămislire, sub purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Părinții acestui prunc binecuvântat, oameni drepti, cu viață curată, l-au îndrumat pe copilul Ioan pe calea rugăciunii și spre lăcașul sfânt de la Ierusalim. Din Ein Karem, localitatea natală a sfântului

Ioan, situată în sudul cetății sfinte, cei doi soți și fiul lor Ioan străbăteau adesea distanța de câțiva kilometri până la templul sfânt, unde tatăl său Zaharia slujea „în rândul săptămânii sale”.

La vârsta tinereții, Ioan și-a înțeles pe deplin rostul misiunii la care fusese chemat de Dumnezeu, a lăsat „cetatea de munte a seminției lui Iuda”, loc frumos cu multă vegetație, potrivit pentru meditație și rugăciune și s-a îndreptat spre pustia văii Iordanului. Sfântul evanghelist Marcu scrie că „Ioan boteza în pustie, propovăduind botezul pocăinței întru iertarea păcatelor. Și ieșeau la el tot ținutul Iudeii și toți cei din Ierusalim și se botezau de către el, în râul Iordan, mărturisindu-și păcatele” (*Marcu 1, 4-5*).

Mulțimilor însetate de Dumnezeu, de dreptate socială, de libertate și de adevăr, Ioan, prorocul cu viață aspră, le spunea că va veni „plinirea vremii”, s-au împlinit profețiile și le vestea că va veni în curând „Cel ce este mai tare decât mine, Căruia nu sunt vrednic, plecându-mă, să-I dezleg cureaua încălțămintelor. Eu v-am botezat pe voi cu apă, El însă vă va boteza cu Duh Sfânt” (*Marcu 1, 7-8*).

Îmbrăcat în preafrumoasa haină a smereniei, sfântul Ioan nu i-a lăsat pe oameni să creadă că el este Mesia cel profețit și așteptat de veacuri, nu s-a încununat cu această demnitate spirituală, așa cum au procedat mulți de-a lungul istoriei, întrucât știa că misiunea sa pe pământ era aceea de a fi Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului. Avea mereu în minte profețiile prorocilor. Isaia și Maleahi, care îl numeau, cu secole înainte, „glasul celui ce strigă în pustie...” (*Isaia 40, 3*) și „îngerul Meu și va găti calea înaintea feței Mele” (*Maleahi 3, 1*) și nu s-a abătut de la ele.

Viața profetului Ioan a fost aspră. Așa au fost, de asemenea, multe sale nevoițe, știute și neștiute. Postul său era permanent, îmbrăcămintea sărăcăcioasă, hrana puțină și modestă, cuvântul său puternic precum tunetul. De aceea era căutat și ascultat cu admirație, cu speranță și chiar cu teamă de mulțimi.

În predicile sale impresionante a vorbit oamenilor despre Dumnezeu, despre venirea în lume a Fiului Său, a tâlcuit profețiile străvechi despre Mesia, pe care L-a botezat, apoi, în unda curată a Iordanului. Om cu viață curată, care precum predica așa și trăia, Ioan Botezătorul a luat atitudine fermă împotriva abaterilor de la viața morală și a criticat cu asprime viciile, patimile păcătoase, corupția și hoția din societatea vremii.

„Pui de vipere, cine v-a arătat să fugiți de mânia ce va să fie?”, tuna el împotriva fariseilor și a saducheilor, îndemnându-i să facă „roade vrednice de pocăiță” (*Matei 3, 7-8*).

Pe oamenii credincioși și simpli îi învăța să facă milostenie: „Cel ce are două haine să dea celui ce nu are și cel ce are bucate să facă asemenea”, iar vameșilor le cerea să nu perceapă taxe mai mari „peste ce vă este rânduit”.

Ostașii erau sfătuiți să nu asuprească pe nimeni, să nu învinuiască pe nedrept și să fie mulțumiți cu solda lor (*Luca 3, 10-14*).

Critica aspră a profetului pustiei nu l-a ocolit nici pe tetrarhul Galileii, Irod Antipa, fiul regelui Irod Idumeul, care trăia în concubinaj cu Irodiada, soția fratelui său Filip, tetrarhul Itureii și Trahonitidei. „Nu ți se cuvine s-o ai de soție” (*Matei 14, 4*), i-a spus sfântul Ioan regelui Antipa. Mult curaj a avut botezătorul Domnului. Era curajul dăruit de Dumnezeu, curajul misiunii profetice asumate, susținut și întărit de harul Duhului Sfânt. Nu a ținut seama că un regișor din „Galileea neamurilor”, Irod Antipa, stăpânea partea nordică a Țării Sfinte și teritoriile din estul Iordanului, nu s-a temut de puterea aceluiași rege influent și la Roma, unde plătea sume mari de bani pentru a-și păstra funcția, l-a criticat aspru pentru „toate relele pe care le făcea” (*Luca 3, 19*) și pentru relația imorală cu propria sa cumnată. Orbit de ură și influențat de Irodiada, Irod Antipa a poruncit întemnițarea Înaintemergătorului și Botezătorului Domnului în cetatea Macherus, aflată în extremitatea sudică a tetrarhiei sale, la răsărit de Marea Moartă (azi în Iordania).

Bețivanul și coruptul rege Irod Antipa (4-39 d.Hr.) a organizat apoi un banchet în cinstea zilei sale de naștere, la care au participat „dregătorii, căpeteniile oștirii și frunzașii din Galileea” (*Matei 14, 6; Marcu 6, 21*), Irodiada și fiica ei, Salomeea. Aceasta din urmă a executat un dans oriental provocator în fața regelui și a invitaților cu mintea întunecată de aburii alcoolului și „a plăcut lui Irod și celor ce ședea cu el la masă” (*Luca 6, 22*).

Cu rațiunea afectată de alcool, Irod Antipa s-a jurat în fața mesenilor că o va răsplăti pe Salomeea cu orice îi va cere și chiar cu „jumătate din regatul meu”. Irodiada s-a folosit de acest necugetat jurământ, îndemnându-și fiica să ceară uciderea sfântului proroc Ioan Botezătorul și ca o dovadă clară a acestei crime, capul profetului să fie adus pe tipsie în sala de ospăț.

Zguduitoare sunt mărturisirile sfinților evangheliști despre martiriul procerului care s-a învrednicit să-L boteze pe însuși Fiul lui Dumnezeu. „Ce-ați ieșit să vedeți în pustie? – întreba Hristos Domnul mulțimile. Au trestie clătinată de vânt? Dar de ce-ați ieșit? Să vedeți un proroc? Da, zic vouă și mai mult decât un proroc” (*Matei 11, 8-9*).

Atât era de cunoscut, de admirat și de iubit sfântul Ioan Botezătorul în toată Țara Sfântă, încât viața sa curată și martiriul său sunt cunoscute și consemnate și de unul din cei mai cunoscuți și importanți istorici ai antichității, Iosif Flaviu. În importanta sa lucrare, *Antichități iudaice*, istoricul evreu Flaviu scria astfel: „Căci Irod (Antipa n.n.) l-a omorât pe acest om bun, care îi îndemna pe iudei să practice virtuțile, să se poarte cu dreptate unii față de alții și cu cucernicie față de Dumnezeu...”. Și „a socotit să-l înlătore pe Ioan [...] și acela (Ioan n.n.), prin bănuiala lui Irod, fiind trimis în cetatea Macheronta amintită mai înainte, este ucis aici”.

Moartea martirică a sfântului Ioan Botezătorul L-a întristat și pe Domnul nostru Iisus Hristos. Sfântul evanghelist Matei relatează că „venind ucenicii lui, au luat trupul lui (Ioan n.n.) și l-au înmormântat și s-au dus să dea de știre lui Iisus. Iar Iisus, auzind, S-a dus de acolo singur, cu corabia, în loc pustiu...” (*Matei 14, 12-13*). Ca om, Hristos Domnul a simțit nevoia de a se retrage în singurătate ca să se roage pentru Ioan, „făclia care arde și luminează” (*Ioan 5, 35*), așa cum El însuși l-a numit.

Potrivit unei vechi tradiții, trupul sfântului proroc Înaintemergător și Botezător Ioan a fost înmormântat în cetatea Sevastia (azi în Cisiordania), în timp ce capul ar fi fost luat de Irodiada și îngropat în curtea palatului regal. O femeie credincioasă, pe nume Ioana, soția lui Huza, un administrator al lui Irod Antipa, l-a dezgropat. De acolo a ajuns în Siria, la Alexandria Egiptului, la Constantinopol și în Franța, săvârșindu-se cu ajutorul lui multe minuni.

Preacuvioșiile și Preacucerniciile Voastre,
Iubiți credincioși,

Prin purtarea de grijă a bunului Dumnezeu și cu rugăciunile sfântului proroc Înaintemergător și Botezător Ioan, am venit la hramul mănăstirii Timișeni ca să ne întărim și să ne îmbogățim duhovnicește la slujba de priveghere, la sfântul Maslu, la sfânta și dumnezeiasca Liturghie.

Cu zeci de ani în urmă, ctitorii acestui așezământ monahal, inspirați de Dumnezeu, au rânduit ca sărbătoarea Tăierea capului sfântului Ioan Botezătorul să fie hramul mănăstirii Timișeni. Providențială a fost această alegere, pentru că, precum sfântul Ioan Botezătorul a primit moartea martirică prin tăierea capului, tot așa și acestei mănăstiri i-a fost tăiată viața de rugăciune și de slujire a lui Dumnezeu, în anul 1959.

Făclia nu poate fi, însă, ascunsă sub obroc și sfințenia nu poate fi îngrădită ori desființată de legile omenești, pentru că ea vine de la Dumnezeu, Care este izvorul sfințeniei. Viața monahală pulsează acum cu și mai multă intensitate, iar mănăstirea este frumos împodobită de mulțimea monahilor și a monahiilor, a preoților și a credincioșilor veniți din toate părțile Banatului și chiar din alte eparhii.

Gândul nostru este de a ne împărtăși din sfințenia sărbătorii de hram și de a-l cinsti prin prezența noastră, prin credința, evlavia și prin rugăciunile noastre pe sfântul Ioan Botezătorul, prorocul, înaintemergătorul și botezătorul Domnului, ca pe cel mai mare dintre sfinți (*Matei 15, 11*), după Maica Domnului, alături de care apare în minunata icoană Deisis, rugându-se pentru păcatele noastre și ale tuturor oamenilor.

Dacă v-ar întreba cineva astăzi de ce ați venit la sfânta mănăstire, să răspundeți că sunteți aici pentru că-L iubiți pe Dumnezeu, îl cinstiți pe măritul

proroc Ioan Botezătorul și pe toți sfinții. Suntem cu toții aici, înfrățiți în rugăciune curată pentru iertarea păcatelor, pentru a mai urca o treaptă pe scara desăvârșirii lăuntrice, care duce la ceruri și pentru mântuirea sufletului, așa cum ne învață, prin viața sa, prin învățătura și martiriul său, ocrotitorul spiritual al acestui lăcaș monahal, sfântul Ioan Botezătorul.

În urmă cu câteva săptămâni a fost publicat rezultatul unui sondaj în care se arăta că cel mai venerat sfânt din țara noastră este Arsenie Boca. Întrebați fiind „care este sfântul din credința ortodoxă pe care îl venerați?” cei mai mulți au răspuns că acesta este părintele Arsenie, fost viețuitor la mănăstirile Sâmbăta de Sus și Prislop, urmat de sfântul Ioan Botezătorul, de Domnul nostru Iisus Hristos, de Sfânta Fecioară Maria, sfântul Nicolae, sfântul Gheorghe... Mărturisesc acum, în fața frațiilor voastre, că răspunsul participanților la acel nefericit sondaj m-a mâhnit și m-a tulburat profund. Citindu-l, de mai multe ori, m-am cutremurat și m-am întrebat: Doamne, nu ne cunoaștem credința? Nu știm în ce credem? De unde atâta ignoranță, după două milenii de creștinism? Afirmăm că noi, românii, ne-am născut creștini, dar cunoștințele noastre despre credința în care am fost botezați sunt atât de lacunare. Am ajuns în situația de a-l situa pe un om cu viață curată, ca părintele Arsenie Boca, mai presus de Dumnezeu și pe sfântul Ioan Botezătorul înaintea Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos?

Cinstiți creștini și creștine,

Sfinții Bisericii noastre, oameni cu viață curată, frumoși la suflet, rugători și asceți, prigonți și martirizați, L-au urmat pe Hristos și de la Dumnezeu au dobândit sfințenia. Schimbându-și viața, ei au luptat „lupta cea bună”, cu ispitele și cu încercările și au ajuns la înălțimea „bărbatului desăvârșit”, susținând că ei nu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în ei, cum atât de frumos scria sfântul Pavel credincioșilor din Galatia (*Galateni 2, 20*).

Oamenii nu devin sfinți prin ei înșiși, ci în Biserică, prin Harul lui Dumnezeu, izvorul nesecat al sfințeniei. De aceea, să ne întoarcem acasă de la această mănăstire mai întăriți în dreapta credință, mai râvnitori în împlinirea sfintelor rânduieli și în practicarea rugăciunii și mai hotărâți să ascultăm de Dumnezeu mai mult decât de oameni. Să înțelegem că sfântul Ioan Botezătorul nu s-a așezat pe sine mai presus de Dumnezeu, ci a mărturisit umil că „nu este vrednic să-I dezlege cureaua încălțăminteii”.

Să ne ajute Părintele ceresc ca să înțelegem credința pe care am primit-o la Botez, să viețuim duhovnicește, iubindu-ne unii pe alții, așa după cum Dumnezeu ne-a iubit pe noi.

Sfântul proroc Ioan Botezătorul, a cărui tăiere a capului o cinstim astăzi, ne învață că sfințenia este idealul vieții noastre și că prin sfințenia vieții

rămânem în istorie, așa cum el a rămas, până la sfârșitul veacurilor. Dacă acum am face un sondaj în rândul fraților voastre și v-am întreba cine a fost Irod Antipa?, marea majoritate nu ați ști. Nici nu contează, de altfel, pentru că a fost un rege corupt, imoral și criminal; iar locul unor asemenea oameni este la coșul de gunoi al istoriei. Locul sfinților este însă în „sânul lui Avraam”, unde neîncetat îl preamăresc pe Dumnezeu și se roagă pururea pentru noi păcătoșii. Amin.